

ХАТТАМА №3
«Терроризмге қарсы күрес»
Әңгіме материалдары бойынша көрнекі құралдар жасау

Күні:26.02.2023 жыл

Комиссия төрағасы: З.К.Саттарова– директор м.а.

Хатшы: А.К.Ескараева - тәрбиеші

Қатысқаны: 42 адам

Күн тәртібі: Терроризмге қарсы күрес туралы заңымен таныстыру, әңгіме құру арқылы балаларға мәлімет беу.

Өтілу түрі: әңгімелесу

Сөзге шықты: комиссия төрағасы З.Саттарова терроризммен күрес бүкіл әлемді толғандырып отырған мәселе екенін айтып өтті. Балаларды «Терроризмге қарсы күрес туралы» Қазақстан Республикасының 1999 жылғы 13 шілдедегі № 416

I қабылданған Заңымен таныстыру керек. Әрине балалар Заңды түсінбейді, бірақ түсінбесе де террорлық жағдай бола қойған жағдайда не істеу керектігін айтып, суреттермен түсіндірген баланың санасына тез қонады.

Сондай-ақ баламен бірге қосылып көрнекі құралдар жасаңыздар. «Болады - болмайды» тақырыбында сұрақ- жауаптар өткізіңіздер.

Балаларға өз-өзін қорғану жолдарын слайд арқылы да көрсетіп түсіндіру ұтымды деп ойлаймын.

Шешім: «Терроризмге қарсы күрес туралы» тәрбиеленушілерге түсіндіру жолдарын қадағалау.

Комиссия төрағасы:

З.К. Саттарова

Хатшы:

А.К.Ескараева

«Терроризмге қарсы күрес»

Әңгіме материалдары бойынша көрнекі құралдар жасау

Терроризмнен сақтану бағытында қазіргі кездері бүкіл әлем болып күрес жүргізуде. Бірақ әртүрлі ұйымдар топтар адамзат өміріне қатер төндіруін тоқтатар емес. Сол себептен де бүкіл әлем болып терроризмге қарсы күрес жүргізу құптарлық іс екендігі айтпаса да белгілі. Жалпы терроризм туралы тоқталып өтейік.

Кейбір анықтамалықтарда «терроризм» дегеніміз джихадты, шариғат елдерінде жаза қолдануды қамтиды. «Терроризм»- араб тілінде «ирхаб», мағынасы-«қорқыту» дегенді білдіреді. Ал, терроризм сөзі латынша *terror*-қорқыныш, *urei*- деген мағынада айтылады. Осы жерде террорлық қадамға кімдер барады деген заңды сұрақтар туады. Қоғамдағы сәтсіз қолайсыз отбасылар мүшелері, мансап, билік, жеке мүдені көздеушілер, компьютерлік ойындар арқылы психиканың бұзылуына тап болғандар тағы көптеген террорлық ұйымдар арбауына алданған жандар. Террористер тек қана діни ағымдағы адамдар деп ойлау кәте пікір. Террористер қатарына кез-келген жастар мен ересектер, қыздар мен әйелдер, адам өміріне қауіп төндіретін арандатушылыққа сеніп қалғандар да кездеседі.

Ендеше мына мәтінді тыңдап көрейік.

... Оның ойынан жаңа ғана орталық кафелердің бірінде болған әңгіме кетер емес. Ол жерде бейтаныс адамдар бұған ұсыныс жасаған болатын. Бұның отбасындағы қолайсыз жағдайдан да хабардар екен. Көмектескілері келетінің айтты. Әйелінің бақилық болғанына да екі жылдай уақыт өтті. Өзі жұмыста жоқ. Ішкілікке де әуестеніп кетті. Өмір сүру, жас балалар бағып, қағуда бір өзіне оңай болған жоқ. Балаларына алатын мардымсыз жәрдемақыда шайлығына жетпейді. Жетер еді-ау құрығыр, арақ пен темекіге әуестенгелі үйге қажетті азық-түлік те алуды қойды. Балалары қара шәймен бір бөлше нанды жеп жүрек жалғаған кездері қаншама?!

Осы қиындықтарды қалай жеңем деп жүргенде, мына жігіттер кездесіп тұрмысын түзейтін ақшамен қамтамасыз етеміз дейді. Тек олар бұған бір тапсырманы орындауды талап етіп отыр. Тапсырмасы да онша қиын емес. Тек бір сумканы адамдар көп жиналатын базардағы «супермаркетке» апарып қоюы керек. Оның ішінде жарылғыш зат бар екенінде жасырмайды. Еңбекақысын алдын ала береміз дейді. Бұл ұзақ ойланды. Жауабын ертең айтармын деп уәделесіп, үйіне келе жатқан беті осы. Үй жанына жақындағанда моржадан шығып жатқан түтінге таңдана қарады. Күн салқындағалы жағатын отында таусылып, қағаз, тезек, көшеден балалары теріп әкелген ағаш жаңқаларын жағып күнің көріп отырған. Мына түтін күндегі түтіннен ерекше. Күн тынық болғасынба, түтін тура шығып жатыр. Үйдің бұрышында бір тоннаның көлеміндей көмір жатыр. Ол, үйге жүгіре кірді. Үйдің ыстық лебі беті шарпиды. Бұл шынымен менің үйімбе деп жаң-жағына таңдана қарады. Балалары алдарынан жүгіріп шығып «әкелеп» құшақтап жатыр. Тұла бойынан бейне бір тоқ жүріп өткендей дір ете қалды. Соңғы рет қашан балаларының жадырап күлгені, құшағына қысқаны есінде жоқ. Не деген керемет! Балалары жапырлап бірдеңелерді айтып жатыр.

Түсінгені, бұл жоқта үйге үйге тұрмысы төмен отбасыларды қолдау орталығынан адамдар келген. Көмірді де солар әкеліпті. Азық-түлік, балаларына жылы киімдер де силаған. Мейірімді жандар туралы балалары кезекпен айтып тауыса алар емес. Тіпті отты да солар жағып кетіпті. Ең таң қаларлығы жұмысқа шақыру қағазын да тастап кетіпті. Онда толық телефон, мекенжай жазылған. Қолындағы бір жапырақ қағазға үнсіз тесіле қараған оның жанарынан бір тамшы жас жерге үзіліп түсті...

Мұқият болыңыздар! Үйіңіздің кіреберісіндегі, аулаларыңыздағы, көшедегі бөгде заттар мен адамдарды дер кезінде өздеріңіз ғана байқай аласыздар.

Қырағы болыңыздар! Маңайдағы адамдардың жүріс-тұрысына, орынсыз жатқан иесіз мүліктер мен заттарға көңіл аударыңыздар.

Үйлеріңіздің қауіпсіздігін қамтамасыз етіңіздер: кіреберісте домофонымен темір есік орнатыңыздар, жертөлелер, үй шатырлары және техникалық ғимарат есіктерінің ашық - жабықтығын тексеріңіздер. Көліктегі жолаушының күдікті жүріс-тұрысын көріп тұрып, байқамаған сыңай танытпаңыздар! Сіздер көлікпен жүру қауіпсіздігін сақтауға толық құқыларыңыз бар.

Ешқашан, тіпті, өте қауіпсіз болса да, қандай да бір сақтау немесе басқа біреуге беру үшін біреудің қолынан зат алмаңыздар.

Адамдар аз (иесіз) жерде күдік тудыратын затты тауып алу сіздің сақтығыңызды әлсіретуге тиіс емес. Қаскөй адам оны бір нәрседен, біреуден қорыққандықтан тастай қашуы мүмкін.

Өздігінен жарылғыштар өте сезімтал және әккі болып келеді.

Күдік тудыратын затқа жақындамаңыздар, тіпті қол тигізбеңіздер, бұл - өмірлеріңізге өте қауіпті. Балаларыңызға қауіпсіздік шараларын: бейтаныс адаммен көшеде сөйлесуге, үйде есік ашуға, жерде жатқан иесіз ойыншықты алуға, көзге түскен затқа жақындауға болмайтынын және т.б. үйретіңіздер.

Терроризм актілерін дайындау немесе жоспарлауды куәландыратын белгілері:

1) сіз жұмыс істейтін немесе үйдің ауласында, ғимарат айналасында (жиі баратын жеріңізді) күдікті тұлғалардың бірнеше рет көрінуі, фото және бейне түсірме жасауы, сондай-ақ дәптерге жазба жасау;

2) құқық қорғау орган қызметкерлерімен кездесуден қашу және бейне камерадан бұлтару әрекеттері (басын түсіру, бұрылып кету, бетін жабу);

3) жертөле және шатырларға техникалық қызмет көрсетуге қатысы жоқ тұлғалардың кіруі;

4) тұрғын және әкімшілік ғимараттарға қызмет көрсететін персоналдар және күзетушілермен бейтаныс адамдардың негізсіз байланысқа түсуі, олардан жұмыс тәртібі, қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша шаралар және т.б. жөнінде мәліметтерді жинақтау;

5) бөгде тұлғалармен маңызды төмен жұмыстарды (пакет, түйіншек, посылка беріп жіберу) ірі сыйақыға орындайтын тұлғаларды іздеуі.

Табылған заттардың жарылу қаупін куәландыратын, белгілері:

1) көлік маңында, баспалдақта, пәтерде және т.б. орындарда белгісіз түйіншектің немесе басқада бір заттардың болуы;

2) бөтен сумка, портфель, қорап, басқада заттың: кіреберісте, пәтер есігінің, көліктің маңында өзгеше орналасуы;

3) табылған күдікті заттан шудың шығуы (сағат механизміне, жиілігі төмен дыбысқа тән).

Егер де сіз күдік тудыратын зат тауып алсаңыз, ол фактіні назардан тыс қалдырмаңыз:

1) қоғамдық көлікте:

- заттың (сөмкенің және т.б.) кімдікі екенін немесе кім қалдырып кетуі мүмкін екенін қасыңыздағы адамдардан сұраңыз;

- егер иесі анықталмаса, табылған зат туралы дереу жүргізушіге немесе кондукторға хабарлаңыз.

2) үйіңіздің кіре берісінде:

- көршілерден сұраңыз, мүмкін ол зат соларға тиесілі шығар. Егер иесі анықталмаса, табылған зат туралы дереу құқық қорғау органдарына хабарлаңыз (тел. 102, 110, 112).

3) көшеде, саябақта және т. б.:

- айналаңызға қараңыз, егер мүмкіндік болса, заттың иесін анықтауға тырысыңыз. Егер ол анықталмаса, құқық қорғау органдарына шұғыл хабарлаңыз (тел. 102, 110, 112);

- затты бөгде адамдардан окшаулауға немесе алыс арадан затқа бөтендерді жібермеуге тырысыңыз.

Құқық қорғау органдарының қызметкерлері келген бойда зат табылған уақыт туралы ақпарат беріңіз.

4) мекемелерде, ұйымдарда:

- тауып алған зат туралы объект күзетшісіне немесе әкімшілігіне дереу хабарлаңыз.

Табылған затпен немесе күдік тудыратын заттармен жеке іс-қимыл жасауға тырыспаңыз, олар жарылғыш құрылғылар болуы мүмкін, бұл жарылысқа, көптеген құрбандыққа, қирауға әкелуі мүмкін.

Үзілді-кесілді тыйым салынады:

- табылған затты ұстауға, ашуға және орнынан қозғауға, бір жерден екінші жерге апаруға, қолға алуға;

- табылған затты қалтаға, портфельге, сөмкеге салуға және т.б.;

- жерге көмуге немесе оларды су қоймаларына тастауға;

- заттардан шығып тұрған сым темірлерді немесе сымдарды үзіп тастауға немесе тартуға, оларды залалсыздандыруға тырысуға;

- табылған заңсыз затты пайдалануға;

- оған жақын аралықта радио- және электрлі - аппараттарын, ұялы телефондарды пайдалануға;

Жарылғыш құрылғылардың іске қосылуы нәтижесінде жарылыс аймағында немесе ғимараттың қираған үйінділерінің арасында қалған тұрғындарға арналған жаднама

Егер сіз жарылу аймағында қалсаңыз, естен танбай, қимылдай алатын халде болсаңыз, ең бірінші кезекте түтін мен жалын жоқ жерге қарай жүруге, еңбектеуге тиіссіз.

Егер сіз жарылыс кезінде зардап шекпесеңіз, ал қасыңызда зардап шеккен адамдар болса, олардың жан-күйлерін бағалаңыз: тамыры соға ма, адам есін жоғалтқан жоқ па? Ешқашан оның есін мүсәтір арқылы жиғызуга тырыспаңыз. Естен тану – бұл организмнің сыртқы әсерден қорғануы. Егер зардап шеккен адамның сынған жерлері болмаса (оның сүйектерін мұқият басып көріңіз), оны қырынан жатқызыңыз. Ол шалқасынан жатса, құсыққа шашалып, етпетінен жатса тұншығып қалуы мүмкін. Күре тамырдан қан кеткен (алқызыл қан шапшып жатса) кезде жарақатты неғұрлым тез, тым болмағанда саусақпен басып, содан соң жараның жоғары жағынан жіппен, белбеумен, баумен, белдікпен таңу керек.

Егер сіз ғимараттың қираған үйінділері арасында қалсаңыз, саябырлауға тырысыңыз. Терең және бірқалыпты тыныс алыңыз. Өзіңізді құтқаратынына иландырыңыз. Дауыстап және заттарды соққылау арқылы адамдардың назарын аударыңыз. Егер сіз ғимараттың қираған үйінділерінің түбінде қалсаңыз, сізді жаңғырық дыбыс анықтағыш арқылы тауып алу үшін кез келген металл затты (сақина, кілт және т.б.) оңды-солды қозғап, дыбыс шығарыңыз.

Егер бекітулі кеңістікте болсаңыз, оттықты тұтандырмаңыз. Оттегін сақтаңыз.

Қабырғалардың қайта опырылып құлауын болдырмауға тырысып, абайлап жылжыңыз, сырттан соққан ауаның қозғалысы бойынша бағдар ұстаңыз. Егер мүмкіндігіңіз болса, қолға ұстауға келетін заттардың (тақтайлар, кірпіштер және т.б.) көмегімен төбені бекітіңіз, содан соң көмек күтіңіз. Қатты шөл қысқан кезде кішкентай тасты аузыңызға салып, сорыңыз, мұрныңызбен тыныс алыңыз.

Адамдарды кепілге алған жағдайдағы іс-қимылдар бойынша тұрғындарға арналған жаднама
Адамдарды кепілге алудың әрбір нақты жағдайы өзгеше және басқалардан ерекшеленеді.

Эвакуациялау туралы ақпарат алған кездегі тұрғындардың іс-қимылдары жөніндегі жаднама

Егер сіз қауіпсіз жерге көшіруді бастау туралы ақпаратты үйіңізде естісеңіз:

- 1) ауа-райына қарай киініңіз, құжаттарыңызды, ақшаларыңызды, бағалы заттарыңызды алыңыз;
- 2) электрді, газды, суды ажыратыңыз, пештегі (алау ошақтағы (камин) отты сөндіріңіз;
- 3) көшу кезінде қарияларға және ауыр науқастарға көмек көрсетіңіз;
- 4) кіреберіс есікті құлыпқа жабыңыз;
- 5) ғимараттан шығыңыз және көшірушінің командасын орындаңыз, тастап кеткен үй-жайға жауапты адамдардың рұқсатынан кейін ғана қайта оралыңыз.

Егер сіз қауіпсіз жерге көшіру туралы ақпаратты жұмыс орныңызда естісеңіз:

- 1) асықпай және дүрлікпей жұмыс құжаттарыңызды сейфке немесе кілтпен жабылатын үстел жәшіктеріне жинаңыз;
- 2) өзіңізбен бірге жеке заттарыңызды, құжаттарыңызды, бағалы заттарыңызды алыңыз;
- 3) ұйымдастыру техникаларын, электр құрылғыларын сөндіріңіз.